

ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI KURSLARINDAKİ BAŞARI DERECESESİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Prof. Dr. Hasan TAN (*)

GİRİŞ

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü yönetiminde, 1986 yazından beri, öğretmenlik sertifikası kursları açmaktadır. Bu kurslar üniversite mezunu olup da öğretmenlik mesleğine girmek isteyen fakat öğretmenlik sertifikası olmadığı için mesleğe alınmayan istekli adaylara verilmektedir. Yaz aylarında yoğun bir şekilde verilen bu kurslara, devam ve sınav mecburiyeti, yoğun kursun hızlı temposuna ayak uydurabilmek gibi birçok zorluklara rağmen, gittikçe artan bir talep vardır, ilk yıl 50 kişilik kontenjanla açılması plânlanan kursa, talep zorlaması karşısında 75 kişiye çıkmıştır. İkinci yaz 60 kişilik tek sınıf planlanmış olmasına rağmen 130 kişilik iki sınıf teşkil edilmek zorunda kalmıştır. 1988 yazında ise 280 civarında adayla 3 sekiyon halinde çalışılmıştır.

Bunlar gösteriyor ki konuya büyük bir talep vardır. Fakültece verilen bu hizmetle de Millî Eğitim Bakanlığı orta öğretime fakülte mezunu öğretmen kazandırılmaktadır. Acaba verilen bu hizmette, kursiyerlerin başarı durumu nedir ve yeterli midir?

KURSUN GENEL MAHİYETİ

Öğretmenlik sertifikası kursları, Atatürk Eğitim Fakültesinin bütün bölümlerine 8 sömestri boyunca verilen sertifika dersleri ve uygulamadan oluşmaktadır. Bu dersler şunlardır: Eğitime Giriş, Eğitim Sosyolojisi, Gelişim Psikolojisi, Öğrenme Psikolojisi, Ölçme ve Değerlendirme, Rehberlik ve Danışma, Genel ve Özel Öğretim Metotları, Eğitim Yönetimi ve Uygulama.

Her bir ders 42 saat olup dönem içinde en az 1 ara sınav (yani her ders 3 kredilik derstir) ve her ders için ve Final mecburiyeti vardır. Devam mecburidir. Bir derse 10 saatten fazla devamsız öğrencinin kursla ilişkisi kesilmektedir. Kurslar başladığı zaman Bütünleme sistemi düşünülmemiş olup son kursta 3 derse kadar bütünleme hakkı tanınmıştır. Her derste yoklama alınmaktadır. Dersler, Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyelerince verilmektedir.

Eğitim Fakültesi lisans öğrencilerine verilen aynı sertifika dersleri, aynı ağırlıkta fakat yalnız öğretim üyelerince verilmektedir. Hâlbuki lisans öğrencilerine öğretim görevlileri de ders verebilmektedir.

Yaz kursları, 3'er haftalık iki devrede yoğun bir şekilde verilmektedir. Yukarıda sayılan kursların 4'ü ilk dönemde, diğer 4'ü de ikinci dönemde

* Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Başkanı.

verilmektedir. Her dönem dersler 8.30'da başlayarak her ders 2'şer ders saatlik bloklar halinde saat 16.30'a kadar sürmektedir. Özel öğretim metotları, genel öğretimi dersinin içinde fakat dönemin sonuna doğru, Yabancı dil öğretimi, Fen öğretimi, Sosyal bilimler öğretimi ve güzel sanatlar öğretimi olarak 4 ayrı kolda 4 ayrı uzman eleman tarafından okutulmaktadır. Her dönem sonunda Finaller 2'şer saatlik sınavlarla 2 günde tamamlanmaktadır.

Ayrıca, bu iki dönemi başarıyla bitiren adaylar, Ekim ayında okullarda 3 haftalık bir uygulamayla sertifika gereksinimlerini tamamlamaktadırlar.

BAZI GÖZLEMLER

Kursun ilk yıl uygulamasında Bütünleme işi sisteme alınmamıştır. Ama ilk tecrübe göstermiştir ki devam veya başarı konusunda kendi durumundan pek emin olamayan adaylar, kursun takriben birinci veya ikinci haftasında kurstan ayrılmaktadırlar. Meselâ 75 kişi ile başlayan ilk kurs 68 kişi ile tamamlanmıştır. Geçen yaz kaydolan 280 adaydan 20'si kurstan ayrılmıştır. İlk iki yılın denemesinde görülen bu durum, üçüncü yazda 3 derse kadar Bütünlemeye kalmayı sisteme koymamızda bir mahzur olmayacağı kanısını yaratmış ve konmuştur. Ama kurs sonunda 3 dersten bütünlemeye kalan olmadığı görülmüştür. Görülüyor ki adayların yüksek motivasyona sahip olmaları, bütünleme durumuna pek gerek bırakmamaktadır. Görülen bu istek ve başarı dolayısıyla, bu yıl sertifika kursu, normal 2 sömestrlik devrede akşam kursları halinde açılmıştır.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma dersi her iki gruba da araştırmacı tarafından okutulmuştur.

Grupların başarılarının mukayesende test puanlarının yayılma genişlikleri ve basan ortalamalarının t-testi ile manidarlık derecelerinin ölçülmesi planlanmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Kursiyer grubu 114 hanım 19 erkek olmak üzere 133 kişidir. Kontrol grubunu oluşturan 2. sınıf öğrencilerimiz ise 29 kız ve 7 erkek olarak toplam 36 kişidir. Kursiyer grubunun yaş ortalaması 29.13, kontrol grubunun yaş ortalaması da 19.6 yıldır.

Grupların test sonuçları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

	Kontrol Grubu		Kursiyerler
	Ön-test	Final	Final
N	36	36	133
Mdn.Yaş	19.6	19.6	29.13
Yayılma genişliği	38-62	37-82	47-90
Mdn	50.0	68.0	70.04
X	50.50	68.87	69.11
SK	4.99	8.48	8.03
t-testi	14.50		0.239
	p < .01		p > .10

Tabloda da görüldüğü gibi Kontrol grubunun Final test puanı 100 üzerinden 37-82 arasında, Kursiyer grubunun ise 47-90 arasında yayılmaktadır. Kontrol grubu, 1 kişinin 37 puanı hariç hepsi 51 ve daha yukarı puanlar almışlardır. Ancak 51'de 2 kişi vardır. Söz konusu bu 3 puan haricinde en düşük puan 59 olmaktadır. Grubun % 92'si 59 ve daha yukarı puanlardır. Kursiyer grubunda en düşük puan olan 47 ve 48 haricinde grubun % 98'i 50 ve yukarı puan almışlardır.

Kontrol grubunun, Median puanı 68.00 kursiyer grubununki 70.04'dür. Grupların aritmetik ortalama puanları da, Kontrol grubu 68.87 ve Kursiyer grubu 69.11'dir. Median puanların Ortalamalardan biraz daha yüksek oluşu, grupların puanlarının biraz daha yukarı puanlara yönelik olduğunu işaret etmektedir.

PROBLEM

Üç yıldır devam eden bu öğretmenlik sertifika kursuna her yaz artarı bir ilgi ve rağbet olmuştur. Öğretim üyelerimiz kursiyerlerin çalışma, basan ve sınıftaki performanslarından son derece memnundurlar. Bu da gösteriyor ki ciddi tutularak, yetkili öğretim üyeleri eliyle yürütülen kurslara büyük bir talep vardır. Kurslar, Millî Eğitim camiasına kaliteli üniversite mezunlarını öğretmen olarak kazandırmak gibi iyi bir fonksiyon görmektedir. İlgili ve yetkililerin görüşleri budur.

Buna rağmen kurstaki basan durumunun objektif olarak araştırılması gerekmektedir. Dört yıllık lisans öğrencisi öğretmen adaylarına verilen öğretmenlik formasyonu derslerindeki basan oranı ile karşılaştırılınca kursiyerlerin başarı seviyesi nedir? Bu basan yeterli midir?

Tabii "iyi bir öğretmeni", adaylık kurslarındaki başarı durumu ile kestirmek, eksik bir tahmin olur. Onu meslekteki performansı ile takip etmek gerekir. Ama buna şimdilik fırsat olmadığına göre, şimdiki başarının, geleceğin başarısına da bir gösterge olabileceğini varsaymak gerekmektedir.

YÖNTEM

1988 yaz kurşundaki kursiyerlerin dönem sonu başarılarının karşılaştırmasında, bütün derslerin ele alınarak karşılaştırılması düşünülmemiştir. Psikolojik Danışma ve Rehberlik dersi (PDR) araştırmaya örneklem olarak seçilmiştir. Karşılaştırma için, Psikolojik Danışma Anabilim Dalı 2. sınıf öğrencileri kontrol grubu olarak alınmıştır.

Kursiyerler, PDR dersini ağustos 1988 ayı içinde 2.dönem dersi olarak okumuşlardır. Kontrol grubu olarak alınan Eğitimde Psikolojik Hizmetler anabilim dalı 2.sınıf öğrencileri bu dersi de 1988-89 ders yılı ilk sömestrinde okumuşlardır (Ekim 1988-Ocak 1989 süresi). Yani iki grup arasında dersi okuma zaman farkı fazla değildir. Bu ders, kontrol grubu için de, Rehberlik ve Danışma alanında karşılaştıkları ilk formel derstir. Kursiyerlere bu dönem sonunda tarafımızdan hazırlanmış 65 soruluk bir objektif test verilmiştir. Aynı

test, kontrol grubunun Final sınavı olarak uygulanmıştır. Kontrol grubunun sömestr başından sonuna kadar gösterdiği gelişmenin saptanması gerekli olabilir düşüncesiyle bu test, sömestrin ilk haftasında da uygulanmıştır. Testlerin puanlanmasında, şans faktörü için düzeltme yapılmamıştır. 65 maddede alınan puanlar, X/100 esasına çevrilmiştir.

Grupların standart kaymalarına (SK) bakılınca, kontrol grubu için 8.48 ve Kursiyer grubu için 8.03'tür. Yani gruplarda puan dağılımları hemen hemen birbirlerine eşittir. Bunların varyanslarına (V) bakılınca da sırasıyla 12.3 ve 11.6 gibi bir sayı vermektedir ki dağılım eşitliği gözlemimizi pekiştirmektedir.

Ortalama puanlar ele alınınca, puan ortalaması kursiyer grubu lehine (69.11 ve 68.87) biraz daha yüksektir. İki grup arasındaki Ortalamalardaki bu farkın istatistiksel olarak manidar olup olmadığı t-testi ile araştırılmıştır. $t = .239$ bulunmuştur ki $p > .10$ 'un üzerindedir. Aradaki fark manidar bir fark değildir. Yani iki grup, incelenen başarı bakımından birbirine benzemektedir. Kursiyerlerin ortalamasındaki lehlerine bir yükseklik, onların biraz daha iyi başarı gösterme eğiliminde olduğunu düşündürebilir.

Kontrol grubunun ön-test ve Final testi sonuçlarına gelince: Bu gruba aynı test, sömestrin ilk haftasında uygulanmıştır. Buna sebep, kontrol grubunun başlangıç noktasını saptamak gereği olmuştur. Kontrol grubu, Danışma Anabilim Dalı öğrencileri olmakla beraber, Rehberlik ve Psikolojik Danışma dersini kendi alanlarıyla ilgili ilk ders olarak almaktadırlar ve alan derslerine ikinci sınıfın ilk sömestrinde başlamaktadırlar. Buna rağmen bu gruptaki öğrencilerin bir kısmının 57 puana (hatta bir kişi 62) kadar çıkabilmiş olmaları, grupta bazı öğrencilerin az çok bazı bilgilere sahip olduklarını düşündürebilir. Mamafih, grubun % 92'si 57 puanın altındadır. Bununla beraber grubun ön-test ve Final Median (50.0 ve 68.0) ve Ortalamalarına ($\bar{x} = 50.5$ ve 68.87) bakılınca, başlangıçla Final arasında grubun haylice farklı başarı gösterdiği açıkça görülmektedir. Ortalamalar arasındaki farkın manidarlığı incelendiğinde $t = 14.50$ bulunmuştur ki $p < .01$ 'in ötesinde manidardır. Yani kontrol grubu, bu derste final sınavına kadar iyi bir basan gelişmesi göstermiştir.

SONUÇ

133 kişilik kursiyer grubu, günde 2 saat olmak üzere 3 hafta gibi bir sürede yoğun olarak okutulan Rehberlik ve Psikolojik Danışma dersinde, bu dersi bir sömestr okuyan normal öğrenciler seviyesinde başarıyla tamamlamışlardır. Hatta, ortalamalarının biraz daha yüksek olması, en düşük puanın 50'ye çok yakın olması ve 90 puana kadar çıkabilmeleri dikkate alınır, normal öğrenci grubundan da biraz önde basan gösterdikleri kanısına varılabilir. Bu çeşit bir karşılaştırma, Psikolojik Danışma Anabilim dalı öğrencileri ile değil de, diğer branş öğrenci grupları ile yapılmış olsa, kursiyer grubu lehine daha büyük fark elde edilmiş olacağı aklı gelebilir.